

POSTANOWIENIE

Dnia 21 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka

po rozpoznaniu w dniu 21 listopada 2024 r. na posiedzeniu bez udziału stron
w sprawie B. B. skazanego z art. 197 § 1 k.k. i inne
wniosków obrońców – adwokatów M. H. i M. K. – o wyłączenie sędziego Sądu
Najwyższego Stanisława Stankiewicza od rozpoznania kasacji w sprawie o sygn.
akt IV KK 339/24 wniesionych przez obrońców
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k.,

p o s t a n o w i ł

**wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego Stanisława Stankiewicza
od rozpoznania kasacji w sprawie o sygnaturze akt IV KK 339/24.**

UZASADNIENIE

W wyniku losowania w dniu 4 października 2024 r. do rozpoznania w niniejszej sprawie wniesionych przez obrońców skazanego kasacji został wyznaczony SSN Stanisław Stankiewicz. W dniu 17 października 2024 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek obrońców o wyłączenie sędziego SN Stanisława Stankiewicza od rozpoznania niniejszej sprawy z uwagi na wątpliwości co do jego bezstronności, wynikające z faktu uzyskania statusu sędziego Sądu Najwyższego na podstawie rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym na podstawie przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Wniosek obrońców zasługiwał na uwzględnienie. Zgodnie z art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Jak wielokrotnie podkreślał Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie, oceniając zasadność wątpliwości co do bezstronności sędziego należy wziąć pod uwagę wszelkie okoliczności, które mogą mieć wpływ na jego zachowanie. Przy dokonywaniu tej oceny nie bez znaczenia jest stosunek sędziego do wprowadzanych zmian w sądownictwie, wyrażany chociażby w zakresie akceptacji niekonstytucyjnych działań organów władzy wykonawczej wobec sądów czy akceptacji utraty przez Krajową Radę Sądownictwa przymiotu niezależności (*por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2021 r., II KK 426/21, OSNK 2022, z. 2, poz. 6; postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 31 lipca 2023 r., II KK 82/23, LEX nr 3589744*).

Wyznaczony do rozpoznania kasacji w przedmiotowej sprawie Sędzia Stanisław Stankiewicz powołany został na urząd sędziego Sądu Najwyższego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym na podstawie przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. W sytuacji złożenia wniosku o wyłączenie jest oczywiste, że strona dostrzega wady w procedurze powołania na stanowisko sędziego Stanisława Stankiewicza, które mogą prowadzić do naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 EKPC, gdyby zasiadał w składzie rozstrzygającym niniejszą sprawę. Już sam udział w procedurze powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami w/w ustawy prowadzi do nienależytej obsady sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., z uwagi na sprzeczną z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej zależność tego organu od władzy wykonawczej i brak reprezentacji środowiska sędziowskiego (*por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, OSNK 2022, z. 6, poz. 22*). Skutek taki wynika z wyjątkowego statusu sędziów Sądu Najwyższego i kluczowych kompetencji tego Sądu, mającego gwarantować niezakłócone, prawidłowe funkcjonowanie demokratycznego państwa prawnego oraz obiektywny standard niezależności,

niezawisłości i bezstronności orzekania (*por. uchwała trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, OSNKW 2020, z. 2, poz. 7*).

Wykładni art. 41 § 1 k.p.k. należy dokonywać w taki sposób, aby zapewnić skuteczną ochronę prawa strony do rozpoznania konkretnej sprawy przez niezależny i bezstronny sąd. Oznacza to, że wykładnia ta powinna umożliwiać także kontrolę tego, czy w konkretnej sprawie nie dochodzi do naruszenia standardu niezależności i bezstronności gwarantowanego przez art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 EKPC. Zgodnie z wyrokiem ETPC z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce (skarga nr 43447/19), interpretującym standard „niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą” w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC, udział w procesie powoływania w Polsce sędziów takiego organu, jakim jest Krajowa Rada Sądownictwa, w składzie ukształtowanym nowelą z 2017 r. powoduje, że skład orzekający, w który wchodzi osoba tak powołana na urząd sędziego, nie stanowi w konkretnej sprawie niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC (*por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 16 września 2021 r., I KZ 29/21, OSNK 2021, z. 10, poz. 41; 13 października 2021 r., II KO 30/21, LEX nr 3520480*).

Sąd Najwyższy badając w trybie art. 41 § 1 k.p.k. wniosek o wyłączenie sędziego winien więc mieć na względzie także stanowisko Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i uwzględniać fakt, że orzeczenie wydane przez skład sądu z udziałem osób powołanych na stanowisko sędziego w procedurze nominacyjnej prowadzonej przed Krajową Radą Sądownictwa wadliwie ukształtowanej na podstawie w/w ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., będzie obciążone wadą traktowaną przez ETPCz jako naruszenie art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, a na gruncie prawa polskiego, jako bezzwzględna przyczyna odwoławcza w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Z tych przyczyn orzeczono jak w sentencji postanowienia.

[J.J.]

R.G.

